

Anonymiseret version

Oversættelse

C-798/23 – 1

Sag C-798/23 [Abbottly]ⁱ

Præjudiciel forelæggelse

Indgivet den:

21. december 2023

Forelæggende ret:

Supreme Court (Irland)

Afgørelse af:

21. december 2023

Sagsøger:

Minister for Justice

Sagsøgt:

SH

SUPREME COURT (Irland)

S:AP:IE:2022:000116

[UDELADES] [Medlemmerne af dommerkollegiet]

[UDELADES]

[Henvisninger til og titel på national sag]

AFGØRELSE AF 21. DECEMBER 2023

TIL FORELÆGGELSE FOR

DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL I HENHOLD TIL

ⁱ Den forelæggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

TRAKTATENS ARTIKEL 267

Sagsøgerens appelskrivelse blev indgivet den 4. november 2022 til appel af dom og kendelse afsagt af High Court (øverste domstol) ([UDELADES] [navnet på dommeren ved High Court]) den 27. juli 2022, hvorved der blev givet afslag på overgivelse af den sagsøgte til Republikken Letland, og som vedrørte den omhandlede arrestordre af 26. februar 2021 med påstand om ophævelse af nævnte dom og kendelse af de grunde, der er anført i nævnte appelskrivelse, og som nævnt deri, som blev hørt ved denne ret den 11. maj 2023.

Følgelig og efter at have læst denne rets afgørelse af 19. januar 2023, hvorved der blev givet tilladelse til appel af kendelsen i den nævnte appelskrivelse [UDELADES],

BLEV DET BESLUTTET, at sagen skulle optages til dom

og [UDELADES] optages til dom den 14. december 2023 [UDELADES]

og idet det fremgår, at de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne er som beskrevet i den vedlagte forelæggelsesafgørelse

og det endvidere forekommer denne ret, at afgørelsen af sagen mellem parterne i den foreliggende sag rejser spørgsmål om betydningen og rækkevidden af begrebet »*retssag, der førte til afgørelsen*« i artikel 4a i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA.

RET TEN HAR BESLUTTET AT FORELÆGGE Den Europæiske Unions Domstol følgende spørgsmål, der er anført i denne forelæggelsesafgørelse, i medfør af artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde:

(1) Når der anmodes om overgivelse af den eftersøgte person med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf, som han er blevet idømt på grund af overtrædelse af betingelserne for en polititilsynsstraf, som han tidligere er blevet idømt, under omstændigheder, hvor den ret, der idømte denne frihedsstraf, rådede over et skøn med hensyn til, om vedkommende skulle idømmes en frihedsstraf (men intet skøn med hensyn til straffens varighed i tilfælde af domfældelse), er den procedure, der fører til idømmelse af denne frihedsstraf, en del af den »*retssag, der førte til afgørelsen*« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA?

(2) Var afgørelsen om at konvertere polititilsynsstraffen til en frihedsstraf under de i det første spørgsmål ovenfor anførte omstændigheder en afgørelse, der havde til formål eller virkning at ændre arten og/eller længden af den straf, som den eftersøgte tidligere var blevet idømt, og navnlig den polititilsynsstraf, der var en del af den pågældendes tidligere dom, som da er omfattet af undtagelsen i præmis 77 i *Ardic*-dommen?

OG DET ER YDERLIGERE BESLUTTET, at behandlingen af denne appel udsættes, indtil [UDELADES] Den Europæiske Unions Domstol har truffet afgørelse vedrørende de præjudicielle spørgsmål [UDELADES].

[UDELADES] [Navn]

ASSISTERENDE JUSTITSSSEKRETÆR

[UDELADES] [Navn]

DOMSTOLENS PRÆSIDENT

Udfærdiget: 21. december 2023

AN CHUIRT UACHTARACH

SUPREME COURT (øverste domstol)

S:AP:IE:2022:00116

[2023] IESC 37

[UDELADES] [Dommerne i dommerkollegiet]

[UDELADES]

[UDELADES] [Gentagelse af parterne]

Retten forelæggelsesafgørelse af 14. december 2023

Indledning

- 1 Supreme Court (øverste domstol) har besluttet at forelægge to spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol (»EU-Domstolen«) i henhold til artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde vedrørende betydningen og rækkevidden af begrebet »*retssag, der førte til afgørelsen*« i artikel 4a i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA (»rammeafgørelsen«). Dette aspekt af artikel 4a har været genstand for en omfattende retspraksis fra EU-Domstolen, herunder Domstolens nylige afgørelse i de forenede sager C-514/21 og C-515/21 (ECLI:EU:C:2023:235) (»LU«).

Sagens faktiske omstændigheder

- 2 SH (»sagsøgte«) blev dømt for to lovovertrædelser i 2014 af distriktsdomstolen i Valmiera og distriktsdomstolen i Jēkabpils, som begge resulterede i fængselsstraf og en periode med anbringelse under »polititilsyn«. Den 27. oktober 2015 blev disse straffe konsolideret, hvilket medførte en samlet frihedsstraf på fire år og ni måneder og en anbringelse under polititilsyn i tre år.
- 3 Polititilsyn *»er en tillægsstraf, som en domstol kan idømme som en obligatorisk foranstaltning med henblik på at føre tilsyn med en persons adfærd, efter at denne er løsladt fra fængsel, og underlægge denne person de begrænsninger, som politiinstitutionen har fastsat«* (den lettiske straffelovs artikel 45). Perioden for polititilsynet begynder at løbe, når frihedsstraffen er udstået.
- 4 I fængslet blev SH mundtligt og skriftligt oplyst om, at han som betingelse for polititilsyn var forpligtet til at give møde for politiet i Jēkabpils (bopælssted) senest tre arbejdsdage efter hans løsladelse (fastsat til den 22.8.2019). Han blev ligeledes oplyst om, at manglende fremmøde på den angivne politistation kunne føre til, at der blev pålagt en administrativ sanktion i henhold til artikel 177 i den lettiske straffeforvaltningslov. Han underskrev en kopi af den skriftlige meddelelse for at bekræfte forståelsen heraf.
- 5 SH blev behørigt løsladt fra fængslet og gav ikke møde på politistationen i Jēkabpils. Han blev følgelig kendt skyldig i en *»administrativ overtrædelse«* af artikel 177 ved distriktsdomstolen i Zemgale den 11. maj 2020 og igen den 27. maj 2020, og han blev pålagt bøder på henholdsvis 30 EUR og 40 EUR.
- 6 Ifølge lettisk ret kan en domstol, hvis en person, der er underlagt polititilsyn, i ond tro overtræder betingelserne herfor, *»erstatte betingelserne for en tillægsstraf, som ikke er afsønet, med frihedsstraf, hvor to dages polititilsyn omregnes til en dags frihedsstraf«*. Der foreligger en overtrædelse i ond tro, hvis personen administrativt er blevet dømt to gange inden for en frist på et år for en sådan overtrædelse (den lettiske straffelovs artikel 45, stk. 5 og 6). Det er ikke obligatorisk at træffe en sådan afgørelse, selv når det er godtgjort, at der foreligger en overtrædelse i ond tro:

»I tilfælde af relevante omstændigheder (hvis der foreligger omstændigheder, der begrundes, at den idømte dom ikke afsønes) har retten mulighed for at afvise anmodningen.«

(Se brev fra distriktsdomstolen i Zemgale af 17.3.2022).

- 7 I juni 2020 indgav afdelingen for offentlig orden ved politistationen i Jēkabpils en anmodning til distriktsdomstolen i Zemgale om konvertering af SH's resterende polititilsynsperiode til en *»frihedsstraf«*. Den 25. juni 2020 blev en stævning sendt til SH's registrerede bopæl i Jēkabpils ved anbefalet brev. Denne stævning blev ikke afhentet og blev returneret den 31. juli 2020.

- 8 Den 19. august 2020 blev der afholdt retsmøde ved distriktsdomstolen i Zemgale. SH var ikke til stede, og retsmødet fandt sted uden ham. På denne dato traf retten en skriftlig afgørelse om konvertering af den resterende polititilsynsperiode – to år og to dage – til en frihedsstraf på et år og en dag i overensstemmelse med forholdet 2:1, som er fastsat i straffelovens artikel 45, stk. 5.
- 9 En udskrift af retsafgørelsen blev fremsendt til SH, men den blev returneret uafhentet. SH kunne påklage afgørelsen fra distriktsdomstolen i Zemgale, men han indgav ikke en sådan klage.
- 10 Den 26. februar 2021 blev der udstedt en europæisk arrestordre mod SH med henblik på fuldbyrdelse af den frihedsstraf, som distriktsdomstolen i Zemgale idømte ham den 19. august 2020.

Parternes standpunkt

- 11 Det centrale argument fra justits- og ligestillingsministeren (»ministeren«) var, at det i artikel 4a/section 45 i loven om den europæiske arrestordre fra 2003 (»loven af 2003«), som gennemførte bestemmelserne i artikel 4a i irsk ret, bestemmes, at overgivelse kun kan afslås, når den »retssag, der førte til afgørelsen« fandt sted uden den eftersøgte persons tilstedeværelse, og betingelserne i artikel 4a i øvrigt ikke var opfyldt. Det blev gjort gældende, at der i den foreliggende sag ikke var tale om, at en »retssag, der førte til afgørelsen« fandt sted uden SH's tilstedeværelse, fordi det retsmøde, der blev afholdt ved distriktsdomstolen i Zemgale den 19. august 2020, ikke var en »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a. Det blev påpeget, at artikel 4a/section 45 – når en procedure eller et retsmøde ikke er en »retssag, der førte til afgørelsen« – ikke finder anvendelse og ikke kan være grundlag for at afslå overgivelse.
- 12 Det er ubestridt, at SH hverken var til stede eller repræsenteret i retsmødet den 19. august 2020, men sagen vedrører spørgsmålet om, hvorvidt det retsmøde, der blev afholdt på denne dato, udgør en »retssag, der førte til afgørelsen«. Der blev henvist til afgørelsen i sag C-571/17 PPU *Ardic* (ECLI:EU:C:2017:1026) (»*Ardic*«) og til den senere afgørelse i *LU*-sagen, og ministeren gjorde på grundlag af disse afgørelser gældende, at en afgørelse om fuldbyrdelse eller anvendelse af en tidligere idømt frihedsstraf ikke udgør en »afgørelse« som omhandlet i artikel 4a, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, og at den omstændighed, at en sådan afgørelse blev truffet in absentia, ikke udgjorde en grund til afslag, og at dette afslag desuden var udelukket på dette grundlag.
- 13 Der er fremsat en række bemærkninger på sagsøgtes vegne. Sagsøgte henviste navnlig til *Ardic* og præmis 77, idet han anførte, at begrebet »afgørelse« ikke omfatter en afgørelse om fuldbyrdelse eller anvendelse af en tidligere idømt frihedsstraf, medmindre denne afgørelse har til formål eller virkning at ændre arten eller længden af denne straf, i det omfang den myndighed, der har truffet afgørelsen, har haft en skønsbeføjelse i denne henseende. Det blev gjort gældende, at et retsmøde, der konverterer en tilsynsforanstaltning til en frihedsstraf,

omfattede mere end en afgørelse om fuldbyrdelse eller anvendelse af en tidligere idømt straf, eksempelvis en afgørelse om udløsning af en betinget straf eller om tilbagekaldelse af en midlertidig løsladelse. Ifølge sagsøgte ændrer et sådant retsmøde snarere arten og/eller længden af den tidligere idømte straf. Han gjorde gældende, at retsmødet ved distriktsdomstolen i Zemgale ikke kunne »*sidestilles med et fuldbyrdelsesretsmøde vedrørende en betinget straf*«. Den omstændighed, at der blev anvendt en matematisk formel til at beregne den periode, hvor den tiltalte skulle frihedsberøves, ændrer ikke den omstændighed, at der efter hans opfattelse i realiteten var tale om en retssag, der førte til en afgørelse som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 4a. Afgørelsen havde i det væsentlige til formål eller virkning at ændre den tidligere idømte straf og var en skønsmæssig afgørelse, og den var derfor omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a.

- 14 Sagsøgte anførte endvidere, at *LU*-afgørelsen anvender principperne i *Ardic*-dommen til at udvide retten til en retfærdig rettergang i henhold til artikel 47 og 48 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK) til udeblivelsessager vedrørende lovovertrædelser, der medfører tilbagekaldelse af en betinget straf i et særskilt retsmøde. Han gjorde gældende, at et afslag på hans overgivelse ikke krævede en udvidelse eller ændring af det selvstændige EU-retlige begreb »*retssag, der førte til afgørelsen*«. Han gjorde gældende, at han ikke var omfattet af en betinget fængselsstraf. Han var i stedet »*under polititilsyn, hvor sanktionen for udeblivelse var en bøde*«. Retsmødet in absentia ved distriktsdomstolen i Zemgale ændrede straffens art til en frihedsstraf. Han gjorde således gældende, at *LU*-afgørelsen fortsat støtter afslaget på hans overgivelse i henhold til artikel 4a og section 45 i loven af 2003.
- 15 Ministeren gennemgik EU-Domstolens afgørelse i *LU*-sagen og hævdede, at konklusionerne i denne sag ikke var relevante for de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag. Det blev gjort gældende, at den administrative procedure, der førte til, at sagsøgte blev pålagt bøder, ikke kunne sidestilles med en procedure, der førte til en straffedom, som det var tilfældet i *LU*-sagen. Under henvisning til *Ardic*- og *LU*-sagerne blev det således gjort gældende, at den »*retssag, der førte til afgørelsen*« med henblik på artikel 4a ikke omfatter en afgørelse, der udelukkende vedrører fuldbyrdelsen eller anvendelsen af en frihedsstraf, der er endeligt idømt efter afslutningen af en straffesag, med forbehold af en enkelt undtagelse, nemlig når afgørelsen »*påvirker skyldsspørgsmålet, eller når den har til formål eller til følge at ændre arten eller længden af denne straf, og den myndighed, der har afsagt den, har haft en skønsmargen i denne henseende*« (jf. *LU*-dommen, præmis 53). Det blev gjort gældende, at skønsebøjelsen til at træffe afgørelse om, hvorvidt udsættelsen af en dom skal tilbagekaldes eller ej, ikke skal sidestilles med en skønsebøjelse med hensyn til »*straffens art eller længde*«. Det blev fremhævet, at der – for så vidt som der forelå en skønsebøjelse for den lettiske retsinstans – var tale om en begrænset skønsebøjelse, som ikke indebar udøvelse af et skøn med hensyn til straffens art eller længde. Det blev fremhævet, at den lettiske rets valg – hvis den udøvede sin skønsebøjelse til at tilbagekalde tilsynsforanstaltningen – således var

retligt stærkt begrænset med hensyn til arten og længden af den sanktion, der skulle pålægges, og der var som sådan ingen grund til at fastslå, at retten rådede over et skøn med hensyn til straffens art og længde. Ministeren gjorde derfor gældende, at retsmødet den 19. august 2020 ikke var en »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a og section 45; som følge heraf blev section 45 ikke anvendt, og det var ikke tilladt at afslå overgivelse i henhold til denne bestemmelse.

De vigtigste argumenter

- 16 Denne ret er i høj grad bekendt med EU-Domstolens afgørelser i *Ardic*- og *LU*-sagerne. Der henvises i denne rets dom til principperne omhandlet i præmis 70-72 i *Ardic*, som gentages i den senere afgørelse i *LU* i præmis 46-47, hvor EU-Domstolen fremsætter følgende bemærkninger:

»46 For det første bemærkes, at rammeafgørelse 2002/584 med indførelsen af en forenklet og mere effektiv ordning for overgivelse af personer, der er dømt eller mistænkt for overtrædelse af straffeloven, tilsigter at fremme og fremskynde det retlige samarbejde med henblik på at bidrage til at gennemføre Den Europæiske Unions erklærede mål om at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed på grundlag af den høje grad af tillid, der skal være mellem medlemsstaterne [...]

47 Med henblik herpå følger det af denne rammeafgørelse, og navnlig af dens artikel 1, stk. 2, at fuldbyrdelse af den europæiske arrestordre udgør hovedreglen, mens afslaget på fuldbyrdelse er udformet som en undtagelse, der skal undergives en streng fortolkning (dom af 31.1.2023, Puig Gordi m.fl., C-158/21, EU:C:2023:57, præmis 68 og den deri nævnte retspraksis).«

- 17 Denne ret er tilbøjelig til at antage, at proceduren i Letland svarer til udløsning af en betinget straf, som ifølge *Ardic* ikke i sig selv er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a. Polititilsynets tvangsmæssige karakter kan sidestilles med de betingelser, der typisk pålægges i forbindelse med en betinget dom. EU-Domstolens afgørelse i *Ardic*-sagen er en vis hjælp i denne henseende. I præmis 75 og 76 i dommen i nævnte sag bemærker EU-Domstolen, at den endelige retsafgørelse om den pågældende persons domfældelse, herunder den afgørelse, der fastsætter frihedsstraffen, »fuldt ud er omfattet af den nævnte EMRK's artikel 6«, men som det påpeges i præmis 75, fremgår det af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse på spørgsmål vedrørende de nærmere bestemmelser for fuldbyrdelsen af en frihedsstraf eller på anvendelsen af en sådan frihedsstraf. EU-Domstolen påpeger videre i præmis 76, at det kun forholder sig anderledes i det tilfælde, »hvor der efter en retsafgørelse om den berørtes skyld og om pålæggelse af en frihedsstraf træffes en ny retsafgørelse, hvorved arten eller længden af den tidligere fastsatte straf ændres«, og der gives i denne præmis to eksempler, hvoraf det ene er det tilfælde, hvor en fængselsstraf blev erstattet med en

udsendelsesforanstaltning, og hvor der henvises til en spansk sag, og det andet er det tilfælde, hvor perioden for den tidligere idømte fængselsstraf blev forlænget, og hvor der henvises til en sag fra Det Forenede Kongerige. [EU-Domstolen] konkluderede derfor i præmis 77, at begrebet »afgørelse« omhandlet i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, ikke omfatter »en afgørelse om fuldbyrdelse eller anvendelse af en tidligere fastsat frihedsstraf«, medmindre denne afgørelse har til formål eller virkning at ændre enten straffens art eller længde, og den myndighed, der har truffet afgørelsen, har haft en skønsbeføjelse i denne henseende. Det skal således undersøges, om den omtvistede afgørelse har haft en indvirkning på arten eller længden af den frihedsstraf, som den pågældende blev idømt ved afgørelsen om endelig domfældelse, eller ej. EU-Domstolen bemærker videre i præmis 79, at de sager, der var genstand for tilbagekaldelsesafgørelserne, i nævnte sag ikke havde til formål at foretage en fornyet prøvelse af sagernes realitet, men blot vedrørte konsekvenserne med hensyn til den dømte persons manglende overholdelse af disse betingelser. [EU-Domstolen] konkluderer følgende i præmis 81:

»Afgørelser om tilbagekaldelse af udsættelsen [...] har højst den virkning, at den pågældende person skal afsone den resterende del af den straf, som den pågældende oprindeligt er blevet idømt. Når udsættelsen bliver tilbagekaldt i sin helhed, således som det er tilfældet i hovedsagen, får domfældelsen fuldt ud virkning igen, og fastsættelsen af længden af den del af straffen, der skal fuldbyrdes yderligere, foretages som en ren matematisk øvelse, idet det antal dage, der allerede er afsonet, blot fratrækkes den samlede straf, således som den blev fastsat i den endelige dom.«

- 18 Det fremgår af de oplysninger, som de lettiske myndigheder har fremlagt i den foreliggende sag, at polititilsynet på tre år begyndte på det tidspunkt, hvor fuldbyrdelsen af frihedsstraffen på fire år og ni måneder var blevet afsonet. I tilfælde af en manglende overholdelse anvendes der derefter en matematisk beregning med henblik på at fastlægge varigheden af en eventuel frihedsstraf, der kan følge af manglende overholdelse af polititilsynet. Med EU-Domstolens ord blev der ikke umiddelbart truffet en ny retsafgørelse, hvorved arten eller længden af den tidligere fastsatte straf blev ændret, eftersom den pågældende maksimale periode allerede blev fastsat ved den straf, der blev idømt i 2015, og den faktiske periode for den yderligere frihedsstraf blev fastsat ved konverteringsformlen i henhold til lettisk ret. Hverken straffens art eller længde ændres, undtagen som fastsat i lettisk ret som beskrevet ovenfor. Der stilles ingen yderligere betingelser, og der tilføjes ingen yderligere perioder ud over den periode, der allerede var fastsat i den oprindelige retsafgørelse fra 2015. I lettisk ret fastsættes den maksimale periode, der kan tildeles polititilsyn under hensyntagen til lovovertrædelsen, og den periode, for hvilken den oprindelige fængselsstraf idømmes.
- 19 Det eneste spørgsmål, som distriktsdomstolen i Zemgale skulle tage stilling til, var, om der var grundlag for at pålægge tillægsstraffen, hvis længde blev fastsat efter gældende ret. I denne forbindelse fastslog denne ret foreløbigt, at

overgivelsen ikke skulle afslås med den begrundelse, at den straf, der var blevet idømt den 19. august 2020, ikke var en ny straf, under omstændigheder, hvor betingelserne og parametrene for frihedsstraf efter en overtrædelse var klare og kontrollerbare og hverken indebar en ny afgørelse eller en ændring af den oprindelige doms art eller længde. Spørgsmålet er dog ikke hævet over enhver tvivl. Dommen her adskiller sig fra dommen i *Ardic*-sagen. Selv om udsigten til en ny fængsling var uløseligt forbundet med den straf, der blev idømt i 2015, krævede afgørelsen afsagt af distriktsdomstolen i Zemgale ikke blot, at den sagsøgte »rent faktisk skulle afsones hele eller dele af de oprindeligt fastsatte frihedsstraffe«. Den frihedsstraf, som den tiltalte oprindeligt var blevet idømt, havde han afsonet, og den straf, som han var blevet idømt af distriktsdomstolen i Zemgale, medførte uden tvivl en ændring af arten eller længden af den tidligere idømte straf ved at konvertere et polititilsyn til en (yderligere) fængselsstraf. Desuden rådede distriktsdomstolen i Zemgale over et skøn med hensyn til, om sagsøgte skulle idømmes en sådan straf (men ikke med hensyn til længden heraf). Under disse omstændigheder kan retten ikke konkludere, at det spørgsmål, der er rejst vedrørende fortolkningen og anvendelsen af artikel 4a under omstændigheder som dem, der foreligger i den foreliggende appelsag, fremgår med en sådan klarhed, at der ikke er plads til nogen rimelig tvivl. Denne ret skal derfor anmode EU-Domstolen om en afklaring i overensstemmelse med sag C-561/19, *Consortio Italian Management* (ECLI:EU:C:2021:799), og retten finder det derfor hensigtsmæssigt at forelægge sagen for EU-Domstolen i henhold til artikel 267 i TEUF.

De præjudicielle spørgsmål [Gentagelse af de spørgsmål, der er anført i afgørelsen ovenfor]

[UDELADES]